

УДК 620.621

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ ISO 50000 В РІЗНІ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Студ. В.В.Дешко гр. МГЯС-17

Науковий керівник проф. Г.І. Хімічева

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – вибір і обґрунтування механізмів та інструментів для застосування стандартів ISO 50000 в різні сфери національної економіки.

Завдання – проаналізувати механізми та інструменти для впровадження вимог стандартів ISO 50001.

Об'єкт та предмет дослідження. Процес дослідження існуючих механізмів та інструментів застосування стандарту ISO 50000.

Методи та засоби дослідження. Основними методами та засобами дослідження є системний та порівняльний аналіз, теорія TQM.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Запропоновано для підвищення енергоефективності споживання енергоносіїв з нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії (НВДЕ), а також альтернативних видів палива застосовувати організаційно – технічні заходи суть яких полягає в зниженні обсягів споживання енергоресурсів за рахунок впровадження систем енергоменеджменту побудованих згідно вимог стандарту ISO 50001.

Результати дослідження. Серія стандартів ISO 50001 складається з основного стандарту та допоміжних. Основний стандарт - ISO 50001 Системи енергетичного менеджменту – Вимоги з керівництвом по використанню. Метою даного стандарту як і всієї серії є те, що вони: - націлені на надання практичної допомоги і підтримки енергоменеджерів, тобто покликані забезпечити організації (підприємства), незалежно від їх розміру і здійснюваного нею виду діяльності, повноцінною стратегією дій, спрямованих для підвищення енергоефективності.

Допоміжні стандарти стосуються як окремих галузей застосування, так і можуть використовуватися самостійно. Це стандарти: ISO/CD 50002, ISO/CD 50003, ISO/CD 50004, ISO/CD 50006, ISO/CD 50015. Ці стандарти розповсюджуються на різні сфери енергоменеджменту, зокрема енергоефективність, енергоспоживання, енергопостачання, впровадження системи вимірювання та моніторингу звітності, контролю та процедур [1].

При цьому, в якості ефективного інструменту виступає основний стандарт - ISO 50001 «Системи енергетичного менеджменту: вимоги та настанови щодо застосовування» [2].

Слід зазначити, що сучасна концепція енергетичного менеджменту стимулює появу та розвиток метрологічного забезпечення та нормативно-методичної підготовки контролю, обліку, аналізу ефективності використання енергоресурсів, тим самим підвищує конкурентоспроможність підприємств. Поточні управлінські процеси є відправною точкою в застосуванні стандарту і впровадженні системи енергоменеджменту.

Основними завданнями застосування стандартів серії ISO 50000 є:

- 1) розроблення організаціями (підприємствами) більш ефективних заходів щодо використання існуючих енергоємних активів;
- 2) забезпечення прозорості та спрощення інформування про раціональне використання енергетичних ресурсів;
- 3) сприяння впровадженню кращої практики управління енергетикою і стимулювання раціонального використання енергії;
- 4) оцінювання об'єктів і пріоритетності впровадження нових енергозберігаючих технологій;

- 5) створення умов для підвищення ефективності постачання енергоносіїв;
- 6) вдосконалення енергетичного менеджменту в проектах із скорочення викидів парникових газів;
- 7) інтегрування з іншими системами управління організації, побудованих на вимогах таких стандартів як ISO 9001, ISO 14001 та OHSAS 18001.

Застосування стандарту ISO 50001 допомагає підприємствам більш ефективно використовувати існуючі енергоактиви. Враховуючи те, що він побудований на основі циклу безперервного поліпшення «Плануй – Виконуй – Контролюй – Покращуй» (Plan–Do–Check–Act; PDCA) підприємства мають можливість проводити постійний моніторинг якості продукції, послуг та вдосконалити свої процеси та систему в цілому. Правило циклу «Плануй – Виконуй – Контролюй – Покращуй» встановлює умови для постійного вдосконалення процесів або систем. Ця модель є динамічною – результати одного циклу служать основою для ще кращих результатів наступного циклу.

Також основною умовою ефективності і результативності застосування стандарту на підприємстві є зацікавленість вищого керівництва в досягненні поставленої мети. Сучасний ринок вимагає від будь-якої організації гарантій передбачуваності, безпеки і стабільності результатів діяльності, в яких кожен працівник навчений і мотивований на досягнення загальних цілей організації і саме застосування стандарту ISO 50001 надає такі гарантії.

Крім того для оцінки поточного стану енергоменеджменту на підприємстві за результатами моніторингу заповнюється матриця енергоменеджменту, а також первинний чек-лист. Матриця енергоменеджменту дозволяє визначити на підприємстві рівень енергоменеджменту. Всього існує п'ять таких рівнів (0, 1, 2, 3, 4). Кожен стовпчик є елементом матриці і зв'язаний з одним із шести організаційних аспектів (питаннями): політика, організація діяльності, мотивація, інформаційна система, маркетинг і інвестування. Зростаючий ряд (від 0 до 4) являють собою досконалі підходи до вирішення даних питань. Основною метою є пройти всі ці рівні в напрямку до існуючого «передового досвіду», і, коли це зроблено, продовжувати рух уздовж стовпчиків. В чек-листах детально аналізуються такі елементи системи енергоменеджменту як «Політика в галузі енергетики», «Планування», «Огляд». Записи, які фіксують результати процесу моніторингу, повинні зберігатися відповідно до вимог стандарту ISO 50001. Такий підхід дозволяє підприємству визначити свій рівень енергоменеджменту та вдосконалити енергоменеджмент підприємства, що повинно привести до підвищення ефективності енергозберігаючої діяльності підприємства в цілому.

Таким чином, впровадження стратегії енергозбереження та енергоефективності на основі застосування стандарту ISO 50001 позитивно впливає на рівень виробництва, призводить до зниження витрат енергозатрат і підвищення якості продукції..

Висновки. Проведений аналіз дозволив запропонувати організаційно-технічні заходи по зниженню обсягів споживання енергоносіїв, зокрема застосування системи енергоменеджменту побудованих на вимогах ISO 50001.

Ключові слова: ISO 50000, національна економіка, механізми та інструменти, енергоефективність, енергоменеджмент.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хімичева Г.І. Аналіз досвіду впровадження ефективних механізмів та інструментів енергозбереження в Україні та закордоном. – 2017. – № 3. – С. 265-269.
2. ДСТУ ISO 50001-2014 Системи енергетичного менеджменту – Вимоги та настанови щодо використання.